

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ПЕТРЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF PETRENKO v. UKRAINE)**

(Заява № 20330/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

12 червня 2008 року

ОСТАТОЧНЕ

12/09/2008

Рішення у справі набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі "Петренко проти України"

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (P. Lorenzen), *Голова*,
п. К. Юнгвірт (K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (V. Butkevych),
пані Р. Ягер (R. Jaeger),
п. М. Віллігер (M. Villiger),
пані І. Берро-Лефевр (I. Berro-Lefevre),
пані М. Лазарова-Трайковська (M. Lazarova Trajkovska), *судді*
та пані К. Вестердік (C. Westerdiek), *Секретар секції*,
після обговорення за зачиненими дверима 20 травня 2008 року,
виносить таке рішення, що було прийняте того ж дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена за заявою (N 20330/03), поданою до Суду проти України відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) громадянкою України Юліаною Валентинівною Петренко (далі – заявниця) 30 квітня 2003 року. Заявниця була представлена своїм дідусем та законним опікуном – п. Олександром Хаймовичем Береславським.

2. Уряд України (далі – Уряд) був представлений його Уповноваженим – п. Юрієм Зайцевим.

3. 24 жовтня 2006 року Суд вирішив направити заяву до Уряду. Застосовуючи пункт 3 статті 29 Конвенції, Суд вирішив розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ**ОБСТАВИНИ СПРАВИ**

4. Заявниця народилась у 1994 році та проживає у м. Миколаєві.

А. Передісторія справи

5. У 1995 році після смерті матері заявниці п. Береславський, дідусь заявниці зі сторони матері, та його жінка були призначені її законними опікунами.

6. У 1996 році сім'я пана В.П., батька заявниці, вирішила продати дві квартири сім'ї та придбати будинок. Співвласником однієї квартири була заявниця, а неповнолітні О.Д. та С.Д. були співвласниками іншої. Пан В.П. отримав дозвіл органу опіки та піклування на відчуження частини квартири, що належить заявниці, натомість пообіцявши передати заявниці відповідну частину будинку, що буде придбаний. Такий же дозвіл було отримано щодо долі інших двох неповнолітніх в другій квартирі.

7. 15 липня 1996 року квартиру, співвласницею якої була заявниця, було продано пану С.Л. та пані А.Ж. 9 жовтня 1996 року пан С.Л. перепродав цю квартиру пану В.Х. Квартиру, співвласниками якої були О.Д. та С.Д., також було продано. Однак новопридбаний будинок було зареєстровано виключно на ім'я пані Н.П., одного з членів сім'ї пана П.

В. Цивільне провадження

8. 15 вересня 1997 року прокурор Ленінського району м. Миколаєва звернувся з цивільним позовом від імені заявниці до Жовтневого районного суду м. Одеси¹ з метою визнання недійсним договору купівлі-продажу квартири, співвласницею якої раніше була заявниця. Пізніше прокурор усно змінив свої вимоги. Так він вимагав сплатити заявниці компенсацію за її частину квартири.

9. Пан Береславський брав участь в судовому розгляді як законний представник заявниці. Четверо членів сім'ї пана П. (колишні співвласники квартири заявниці) та перший покупець квартири - пані С.Л. були викликані до суду як відповідачі. Пан В.Х. та пані А.Х. були викликані як треті сторони. Пізніше це провадження було об'єднане з іншим провадженням, ініційованим прокурором Комінтернівського району м. Одеси від імені О.Д. та С.Д. за подібними позовами щодо продажу іншої квартири.

10. У період з вересня 1997 року по травень 1999 року районний суд призначив близько двадцяти судових засідань з перервами, що коливались від декількох днів до чотирьох місяців. Десять з цих судових засідань було відкладено через відсутність однієї чи більше осіб, що брали участь в судовому розгляді, виключаючи заявницю. Два судові засідання було відкладено через зайнятість суду.

11. 27 травня 1999 року районний суд встановив, що визнання договору купівлі-продажу квартири заявниці недійсним призведе до порушення інтересів добросовісних покупців, тому зобов'язав чотирьох колишніх власників квартири сплатити заявниці 16 342,99 гривень компенсації за її частину квартири. Пан В.П. звернувся з касаційною скаргою.

¹ Приморський районний суд м. Одеса.

12. 20 червня 2000 року Одеський обласний суд¹ скасував це рішення та направив справу на новий розгляд. Суд визнав, що районний суд не дослідив всі обставини по справі та що вимога щодо компенсації замість визнання договорів купівлі-продажу недійсними не була належним чином оформлена.

13. 16 листопада 2001 року районний суд наклав штраф на пана В.Х. та пані А.Х. за неодноразову неявку в судові засідання.

14. 27 лютого 2002 року районний суд припинив провадження за вимогами, поданими від імені О.Д. та С.Д. на підставі того, що, досягнувши повноліття, вони відмовились підтримувати ці вимоги.

15. У період з червня 2000 року по червень 2002 року районний суд призначив близько 14 судових засідань. 8 судових засідань було відкладено в зв'язку з відсутністю однієї чи більше осіб які брали участь у провадженні, за винятком заявниці. 4 судових засідання було відкладено через зайнятість суду. У період з 22 листопада 2000 року по 18 червня 2001 року судові засідання не призначались.

16. 3 червня 2002 року районний суд зобов'язав чотирьох колишніх співвласників квартири сплатити заявниці 22 297 гривень компенсації за її частину квартири, посиляючись, по суті, на ті ж самі підстави, що і в попередньому рішенні. Відповідачі оскаржили це рішення.

17. 7 листопада 2002 року обласний суд залишив без змін рішення від 3 червня 2002 року. Для стягнення присудженої рішенням суми було відкрито виконавче провадження. Після закінчення строку, передбаченого для подачі касаційної скарги, це рішення набрало законної сили.

18. 19 лютого 2004 року, в той час, коли виконавче провадження ще тривало, два відповідачі звернулися із заявою про поновлення строку на касаційне оскарження рішення від 3 червня 2002 року. Їх заяву задовольнили, та 1 квітня 2004 року їх касаційну скаргу було направлено до Верховного Суду України.

19. 15 вересня 2004 року Верховний Суд залишив касаційну скаргу відповідачів без задоволення.

¹ Апеляційний суд Одеської області.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

20. Заявниця скаржилась, що тривалість провадження була несумісною із вимогою "розумного строку", передбаченою пунктом 1 статті 6 Конвенції, який передбачає наступне:

«Кожен має право на... розгляд його справи... упродовж розумного строку... судом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

21. Уряд не погодився з цим аргументом.

22. Період, який підлягає розгляду, почався 15 вересня 1997 року та закінчився 15 вересня 2004 року. Отже, розгляд справи тривав 7 років в трьох судових інстанціях.

A. Щодо прийнятності

23. Суд зазначає, що скарга заявниці не є явно необґрунтованою у сенсі пункту 3 статті 35 Конвенції. Він також зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Тому визнає її прийнятною.

B. Щодо суті

24. Суд нагадує, що «розумність» тривалості провадження встановлюється відповідно до обставин справи та наступних критеріїв: складність справи, поведінка заявника та компетентних органів, важливість предмета розгляду для заявника (див., серед багатьох інших рішень, «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*) (GC), N 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

25. Повертаючись до фактів даної справи, Суд зауважує, що спір, який розглядали національні суди, був дещо складним, зокрема з огляду на число осіб, які брали участь у провадженні. Суд вважає, що така складність не може пояснити загальну тривалість провадження. Він зазначає, що значну кількість затримок з вини органів державної влади включають, зокрема, направлення справи на новий розгляд через недотримання процесуальних норм та недостатньо повний аналіз обставин по справі; неодноразове відкладення судових засідань через зайнятість суду та відсутність відповідачів, а також третіх сторін, та семимісячна перерва у провадженні судових засідань в період з листопада 2000 року по червень 2001 року. Суд далі зауважує, що Уряд не надав будь-якого пояснення, чому встановлений законом

строк для подачі касаційної скарги було поновлено більш ніж через рік після оголошення остаточного рішення.

26. Суд неодноразово встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, в яких порушуються подібні питання (див. «Сіліни проти України» (Siliny v. Ukraine), N 23926/02, п. 34, рішення від 13 липня 2006 року, «Теліга та інші проти України» (Teliga and Other v. Ukraine), N 72551/01, п. 95, рішення від 21 грудня 2006 року, та «Мороз та інші проти України» (Moroz and Others v. Ukraine), N 36545/02, пп. 59-60, рішення від 21 грудня 2006 року).

27. Розглянувши всі наявні матеріали, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, що здатний переконати його дійти іншого висновку в цій справі.

28. Таким чином, у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

29. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.»

A. Шкода

30. Заявниця вимагала 4535,99 євро відшкодування матеріальної шкоди та 5000 євро відшкодування моральної шкоди.

31. Уряд висловив заперечення щодо цих вимог.

32. Суд не вбачає причинного зв'язку між констатованим порушенням та матеріальною шкодою, яка вимагається. Відповідно Суд відхиляє цю вимогу. Проте він зазначає, що заявниця мала зазнати моральної шкоди в зв'язку з тривалим провадженням. Суд, здійснюючи свою оцінку на засадах справедливості, присуджує заявниці суму в розмірі 1200 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові витрати

33. Заявниця також вимагала 720 євро понесених судових витрат. Але заявниця не надала необхідних документів на підтвердження її вимог.

34. Уряд стверджував, що ця вимога має бути відхилена як безпідставна.

35. Відповідно до прецедентної практики Суду заявник має право на відшкодування витрат у разі, якщо встановлено, що вони були

необхідні, фактично понесені та є розумними за розміром. Отже, Суд нічого не призначив.

С. Пеня

36. Суд вирішує, що пеня, яка нараховуватиметься у разі несвоєчасної сплати, має дорівнювати граничній позичковій ставці Європейського центрального банку плюс три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявниці 1200 (одну тисячу двісті) євро відшкодування моральної шкоди. Ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу з урахуванням будь-якого податку, який може бути стягнутий із зазначеної суми;
 - (б) після спливу вищезазначених трьох місяців і до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, що діятиме в період несплати, плюс три відсотки;
4. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 12 червня 2008 року відповідно до пп. 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

К. Вестердік
(C. Westerdiek)
Секретар

П. Лоренцен
(P. Lorenzen)
Голова